LIBRARY
MANITOBA

Українські попи й адвокати на з'їзді Просвіти порозбивали селянам голови

УНДІВСЬКО-СТУДЕНТСЬКА БОЙВКА РОЗПРАВЛЯЛАСЯ НА З'ЇЗДІ ПРОСВІТИ З УКРАЇНСЬКИМИ СЕЛЯНАМИ ТАК САМО, ЯК ПОЛЬСЬКІ СТУДЕНДИ РОЗПРАВЛЯЛИСЯ В ЛИСТОПАДІ В ЧАСІ ЛЬВІВСЬКОГО ПОГРОМУ З УКРАЇНСЬКИМИ СТУДЕНТАМИ.

Є пан і селянин. Є фабрикант і робітник. Один панує, другий працює. Перший бореться за право визиску, другий за права жити. Перший, завдяки своїй заможности, упрівілейованому становищу, завдяки тому, що йому всюди відчинені двері, має школу, освіту, посади — він керує. Другий, через свою споконвічну темноту й убожість, залишається й на далі бідним та визискуваним, але він, годуючи своїм кровавим потом тисячі паразитів, панів і підпанків, попів і ріжних агентів, сам далі залишається в темноті. І навіть коли він старається, щоб до його убогої хатини заглянуло проміння науки, знання, то й те йому заступлять ворожі сили. Коли він, робітник або селянин, захоче боротися за те знання, то ті, які взяли на знання монополь, киями та молотками розбивають селянинові й робітникові голови.

Дня 20. березня відбувався у Львові з'їзд Просвіти. Так, так, з'їзд тої самої Просвіти, яка дуже часто солодкими словами звертається до канадійських та американських українців, щоб допомагали її фінансово, щоб збірали свої жертви на "рідну школу". І от робітники й фармері дають, бо дуже солодкими словами ті Просвіти говорять. Дають, бо знають, що польська шляхта замикає українські школи, отож думають, що може власними центами хоч приватну школу втримаємо.

Так, втримаємо, але для кого? А ось послухайте, для кого.

На з'їзд Просвіти до Львова прибуло 441 делеґатів. З них 312 ундівських попів, професорів, послів, сенаторів та адвокатів; 102 радикалів — але не тих радикалів, що колись, за часів Австрії були бунтівничим елементом, а тих, що нині ще наперед УНДА забігають до польської шляхти; 17 делеґатів було робітничо-селянських та 10 партії праці.

Як відбувався самий з'їзд — про це чи варто говорити. Ундівські попи й ціла хрунівська зграя вжила всіх засобів, щоб недопустити на з'їзд Просвіти "хлопа". Самі себе вони вибірали по згори назначеному пляну. Попи добре затямили собі з'їзд Просвіти два роки тому назад, на який прибуло 117 робітничо-селянських делеґатів, що аж польська поліція допомагала попам. Цего року вони вжили допомоги поліції вже не на з'їзді, але ще перед з'їздом, коли вибірали на него своїх делеґатів.

Закінчується з'їзд. Цар Просвіти, віцемаршалок польсько-варшавського сойму Галущинський закінчує з'їзд своєю нескрізь протухлою промовою. Попи й пани співають "Ще не вмерла". Переспівали. Селяни починають співати "Інтернаціонал". Попівсько-адвокатська зграя, на чолі із своєю академічною молоддю, мов божевільна кидається з палками на селян й починає їх бити по головах.

Кільком десяткам селян (багато селян радикалів теж співали) не встояти проти соток озвірілих вигодуваних кабанів, головно проти фашістської озброєної боївки.

Люди, окровавлені, з розбитими головами, почали втікати. **"А всі, що втікали,** пише газета "Праця", **були бідні люди, в кожухах, в дряних плащах, панків ні одного між ними не було. Одному інвалідові з Укр. Гал. Армії, чоловікові, що стратив безповоротно здоровля в боротьбі за кращу долю укр. народа, таки дуже паскудно розбили голову. За побитими вийшли посіпаки з палицями, оберненими ще каблуком до землі. Тай говорили між собою. "Нема їх! Але звіяли!" Так то тепер є. Люди, що кервавились за національну справу, нині "віють" з розбитими головами з Заг. Зборів "Просвіти" перед повними крови годованцями - молодиками. А за що? За це, що дещо инакше думають, як пани, про то, в чім лежить хлопський освітній інтерес. То як треба було, тоді всі добрі, не питають як хто думає, а як дав все, що мав дати, тоді "віеш" з розбитою головою. Гай, гай! Як воно так довго буде?"**

Підкреслене я навів з львівської газети "Праця" з 31. березня, з органу дрібно-міщанської Партії Праці, значить навіть з неробітничої газети. Та це вже нам аж надто свідчить, як пани обходяться з представниками селянства на своїх з'їздах.

"На своїх з'їздах" — сказав я. Що-ж то значить на своїх з'їздах? Чия-ж то Просвіта?

Просвіта — це організація розгалужена по цілій Західній Україні. Хто-ж у ній членами? Селяни. Яким цілям вона повинна служити? Селянським. Так навіть кажуть попи та адвокати. Але чи так воно є на ділі? Якраз так воно не є. Просвіта є притулиськом цілої зграї ундівських паразитів. Коли два роки тому селяни й робітники почали голосно говорити про те, що справді вже час, щоб Просвіта не на словах, але на ділі служила селянам і робітникам, коли селяни й робітники прислали на її з'їзд 117 своїх делеґатів, то ундівці підняли страшенний крик в пресі, попи в церквах, всюди, що комуністи хочуть захопити Просвіту для політичних цілей. Для них кожна людина, що не годиться з ними, коли-ж до того та людина бідна, то вона комуніст. Польсько-шляхетська влада допомогла тоді українським панам. Але попи тоді не наважилися бити селян. Кинулися були, але селяни підняли вгору свої палиці й попи спинилися. Однак попи та ундівці не випустили тоді з рук Просвіти.

Що-ж сталося? Нині Просвіта політичною шопкою ундівців. Бачите, як ундівці рятували Просвіту перед робітниками й селянами, а як самі вони зробили її політичною? Для них, для панів — Просвіта може бути політичною шопкою, для них вона може бути засобом поширювання польсько-римського конкордату, для них вона може бути засобом збирання доларів в Канаді й Злучених Державах, а коли селяни скажуть, щоб та Просвіта давала їм справжню освіту, тоді пани розбивають селянам палками та молотками голови. Для українського пана та еґомосця хлопська голова не на те, щоб її просвічувати, але на те, щоб по ній буками бити.

Ось яку просвіту дають українським селянам і робітникам в Галичині українські пани, попи та підпанки. Памятайте-ж ви, українські робітники й селяни в Канаді й Злучених Державах про цю панську просвіту. Памятайте, бо ось незадовго ті пани прийдуть до вас за доларами на рідну школу, на просвіту, будуть у вас жебрати останній тяжко запрацьваний цент, будуть казати — давайте, бо у нас влада закриває українські школи. Пригадайте їм ці буки, якими вони на з'їзді Просвіти порозбивали селянам голови.

Так, влада закриває школи. Але сини отих попів та панів вчаться і в польських і в тих українських школах, яких ви спомагаєте. І ото зараз ті їхні синки "академики" палками розбивали селянам голови на з'їзді Просвіти. Ото за ваші долари вони так повиучувалися.

Голичанин.

РОКОВИНИ СМЕРТИ ЧАРЛСА ДАРВІНА.

19. квітня 1883 року помер великий англійський вчений Чарлс Дарвін. Його наука дарвінізм — це наука про еволюцію. Ця наука поломила всі оповідання біблії про створення світа й про походження людини й нині попи цілого світа виклинають цю науку, борються проти неї всіма силами. Але це вже пропало. Наука Дарвіна підтверджена тисячами дослідів, перед якими ніщо вже не встоїть, а процеси та заборони дарвінізму спричинюють йому ще більшу популярність.

Ми не маємо потреби багато тут писати про Дарвіна, бо ми широко описали його біографію в "У.Р.В.", а тепер друкуємо про його навчання.

Питання про те, як виникли й розвинулись численні роди й види рослин і тварин, цікавило людей ще з сивої давнини. Наука про копальні останки тварин (палеонтольогія) довела, що рослини й тварини, які існували колись, багато де-чим були відмінні від теперішніх. Вчений Лямарк — років 100 тому — вважав, що нинішні види походять від тих, що колись жили, шляхом еволюції (розвитку) — поступового перетворення одних видів на другі.

Причини цього він вбачав у розвиткові, властивому всім організмам і в змінах околишньої природи, до яких організм пристосовується. Вчений Дарвін сімдесять років тому остаточно довів еволюцію видів. Головна причина її — природний добір. Це значить, що організми, які більше відповідають природному оточенню, тоб-то краще пристосовані до нього, в боротьбі за існування переживають.

Боротьба за життя, за існування точиться серед усіх живих істот; багато де-які з них дуже плодючі, отже для всіх живих істот дуже швидко не вистачало б ані місця, ані їди, якби всі вони лишалися живі. Але величезна кількість народжених гине в цій боротьбі, виживають лише ті, що мають корисні ознаки, які відзначають їх від инших подібних до них. Ці ознаки закріплюється природнім добором і з кожним поколінням зміцнюється; виходять нові відміни рослин і тварин, а згодом і нові види.

ВСЯЧИНА

Радіо-університет. — В Москві розпочав функціонувати перший в Союзі радіо-університет.

Мови. — Обраховано, що на всьому світі є 560 мов і 236 говорів. З мов є в Европі 48, в Африці 118, в Азії 153, в Австралії 117, в Америці 124.

Заробили. — Польські залізниці втратили з причини снігових заметів 70 мільйонів злотих. Рахунок втрат ще не повний.

Нагорода. — Орган Муссоліні "Пополо д'Італія" визначив 1000 лір нагороди кожному своєму співробітникові за новонароджену дитину. Так Муссоліні думає збільшити свою армію.

За крокодиля. — Управа Лондонського звіринця заплатила 2000 доларів за дуже рідкий оказ білого крокодиля.

Цінна нахідка. — Недалеко Гомеля знайдено на Радянській Білорусі добре заховані кости 25 мамутів та кістяки чоловіка камінної доби, то є з часу біля 20,000 літ тому назад. Весь матеріял перевезено до Білоруського Музею в Мінську.

ВЕЛИТЕНСЬКА ІНДУСТРІЯ.

Америка є знана як країна великого промислу, і майже в кожній галузі вона перевищає усі инші країни світу. В автомобілевій індустрії вона випередила не тільки кожну иншу країну, але й кілька таких країн разом взявших.

Коли-б спитати кого на скору руку скільки саме автомобілів є в Америці, то ніхто не зумів би сказати, бо їхнє число сягає такої височини, по якій пересічний чоловік ніколи не має потреби ходити думкою. Навіть статистичні бюра не в силі сказати точно скільки саме отих автомобілів є в Америці. Кожна найменша закутина Америки має авта — де більше, а де менше. На кожному шляху, будь він бруковним державним шляхом, чи бічною якою доріжкою, кожного часу можна побачити авта. Що-ж відноситься до міст, то поза автами на вулиці нічого більше не побачиш, за винятком хіба людей, а і то иноді здається, що більше на вулиці автів, як людей.

Усі ці бляшані машини зуживають газоліну та оливу мільйонами гальонів денно. І мільйонами доларів приходять зиски для усяких Ракефелерів, Синклерів, Догених та инших.

Щоб обслужити усю цю велитенську скількість автів кожного дня і кожної хвилини, в Америці нараховується сотнями тисяч ціла низка торговельних підприємств. Самих ґазолінових станцій начисляють 317,000, всяких уживають около 605 тисяч помп. З другої-ж сторони мається 79 тисяч, з вершком, крамниць, які продають усе потрібне для автомобілів. Для хромаючих автів існує 95 тисяч "шпиталів" — (ріпейр шапс), а для приміщення автів мається около 52 тисячі публичних гараджів. Приватних "возовень" ніхто й не пробує обчисляти, бо їх аж надто багато.

Оце тільки маленький образок того, що зробив за двадцять років часу один тільки винахід автомобіля.

З.

Товариші! Відновляйте передплату на "Українські Робітничі Вісти"!

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ!

ПРЕКРАСНІ ЖУРНАЛИ З РАД. УКРАЇНИ ПО ЗНИЖЕНІЙ ЦІНІ.

Важне повідомлення для відділів ТУРФДім, їхніх бібліотек і поодиноких товаришів і товаришок.

Робітничо-Фармерська Книгарня у Вінніпегу має в себе на складі ограничену скількість дуже цікавих і популярних радянських журналів, в яких є прекрасні оповідання, теоретичні і наукові статті, бібліографічні розділи, вірші і инший дуже цінний матеріял.

Книгарня дає на цих журналах майже половину опусту тим, що разом з замовленням пришлють гроші. Кожний товариш чи товаришка може купити, одно чи більше чисел такого журналу, якого собі вибере з понище даного списку по зниженій ціні.

Замовляйте скоро і читайте та набувайте знання.

	попередня ціна	теперішня ціна
Прапор Марксизму, числа 1., 2. і 3.	$1.75	$1.00
Червоний Шлях, числа 7., 8. і 11.	1.25	.85
Червоний Шлях, подвійне число 9. і 10	1.50	1.00
Шлях Освіти, числа 5. і 6. подвійне	1.50	1.00
Радянська Освіта, числа 9., 10. і 11.	.35	.25
Робітнича Освіта, число 9.	.75	.40
Селянський Будинок, числа 8. і 9.	.60	.40
Нова Ґенерація, числа 7., 8. і 12.	.50	.30
Гарт, числа 6., 11. і 12.	.50	.35
Гарт, подвійні числа 8. і 9.	.75	.50
Життя й Революція, числа від 7. до 12	.75	.50
Універсальний Журнал	.50	.30
Музика Масам	.65	.40
Більшовик України, числа 13., 14., 17., 18., 19. і 20	.40	.25
Більшовик України, подвійні числа 15., 16. і 21 — 22	.60	.40
Наша Правда, журнал, що виходить в Галичині		.25
Світло, числа 1., 2., 3., 4. і 5.		.20

Всі ці журнали набудете тільки в Робітничо-Фармерській Книгарні у Вінніпегу. В нашій книгарні можете дістати книжки по ріжних науках. Також можете дістати прекрасні відривні календарі в українській мові, в яких найдете цілу енциклопедію ріжних світових подій та інформацій. На книжках і календарях даємо також значний опуст. Жадайте нашого катальоґа!

ЗАМОВЛЕННЯ З НАЛЕЖИТИСТЮ ЗАСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ:

WORKERS AND FARMERS BOOK STORE

550 SELKIRK AVE., WINNIPEG, MAN.

"КРАСІН" В ПОЛЯРНИХ ЛЬОДАХ.

НАРИС М. ШПАНОВА

(Продовження.)

Вигляд у цих людей такий, наче вони найменше як члени правління "Енґельсон і Сарс". А справді, вони, виявилося, вантажники. З великою енерґією і продуктивністю вони беруться обсипати палубу "Красіна" стовпами вугільного пилу.

Вугільними провулками, між величезними штабелями кардифа ми вийшли геть із складів "Енґельсон і Сарс". Поминувши незрозуміло чому чисті в цих умовах будівлі контори, виходимо на вузеньку вуличку, стиснену малесенькими будиночками з двома-трьома, іноді навіть з одним вікном. В супроводі юрби красношоких дітлахів, що завзято викрикують: "Русіскі Крассин", "Русіскі Крассин", простуємо вулицею вниз. Голоногі хлоп'яки, всі як один в брезентових куртках і чорних кашкетах з національними кокардами і золотоволосі дівчатка в яскравих зелених, синих і червоних беретах і в так само яскравих пальтах не відстають від нас. На наше щастя з'явився ще хтось із руських матросів, що взявся роздавати цигарки, і вся юрба кинулася до нього, забувши про нас.

Місто Берґен.

Далі, намагаючись не приваблювати до себе уваги перехожих, ми йдемо гладенькими, мов скатертина, тротуарами, наближаючись до центру. Однак, не так просто законспіруватися тут. Все-ж Европа, і наші шкіряні куртки, фуфайки й френчі гостро відріжняються на загальному тлі ошатно одягненого люду. Цього досить для того, щоб нас пізнавали, як красінців, бо про нашу присутність в берґенському порті знає все місто.

У місті нам, насамперед, потрібний телеґраф. В тихому мозаїчному вестибюлі зупиняємося між двома дверима, однаково чепурними і однаково привабливими. За одними—телеґраф, за другими—кафе. Однак ідемо на телеґраф. Тут сідоволоса фру в рогових окулярах намагається переконати мене на тому, що слово "Алупка", написане в моїй адресі,—не справжнє слово, і що в Алупці немає телеґрафу. Я примушений назвати інший пункт по сусідству, де є телеґраф і куди моя телеґрама, і на думку сідоволосої фру, може дійти. Свою лекцію про те, як адресувати телеґрами, фру підкріпила двома величезними філіянтами міжнародного довідника телеґрафних пунктів. Вона говорила так переконливо, що я й сам перестав вірити, що в Алупці справді є телеґраф.

В 8 год. вечера. Ділове життя Берґена вже завмерло. Крамниці зачинені, на вулицях гуляє ошатна юрба в світлих костюмах.

Сьогодні нам треба використати вечір на те, щоб зазнайомитися з містом і використати змогу поїсти трохи смачніше, ніж на "Красіні". Останніми днями на "Красіні" нам все давали свинину, від духу якої ми тікали з кают-компанії.

Високо над Берґеном, на горі Флойен, прорізаній глибокою виїмкою і тунелями фюнікулера, стоїть ресторан, виблискуючи проти сонця багряними вікнами. Ми спокусилися цими вікнами і чистенькими ваґончиками фюнікулера. Однак, апетиту свого ми не задовольнили, бо в додаток до мікроскопічних мисочок бульону ми мали вибирати собі страви з довгого переліку риби, серед якої панувала назва макрелі й палтуса. Не звикнувши до такої сили-силенної рибних страв, ми не знали, що й робити і в наслідок лишились голодні.

Спустившись з Флойен, ми на таксі об'їзджаємо Берґен. Широкі майдани центру запорожнено великими будинками цілком европейськими на вигляд. Коло рибної пристани на вулиці німецьких купців ці будинки поступаються місцем старим дерев'яним гостро-верхим будівлям, просякнутим духом риби.

Норвежці живуть рибою. З самісінького дитинства вони рибальствують, вчаться на рибі, працюють над рибою. Риба—це основа норвезького буджету як маштабом державним, як і маштабом сім'ї. А Берґен—рибна столиця Норвеґії.

Першого дня нам довелось обмежитися лише зовнішнім оглядом міста. Але вже й цього вечера прибуття "Красіна" зробилось подією. Досить сказати шоферу "Красін", і він безпомилково мчить кам'яними терасами в далекий кінець вугільної гавани, де біліє вивіска "Енґельсон і Сарс".

Берґен—місто, що виблискує чистотою. В найтісніших провулках, мов у гірських аулах, а не в европейському місті, аж мігтить в очах від блискучих вікон і начищеної міди дверних держаків, кольорових вазонів і інших прикрас, наставлених на вікнах. Тим самим відзначаються й крамнички в цих малесеньких провулках. Замість ліричного безладдя, до якого звикло наше око, замість мішанини макарон з цвяхами тут панує начищена мідь, блискуча біла смалева фарба. А у вікнах цих крамничок, поруч із обгорненими прозорим папером бляшанками рибних консервів і малюсенькими сухариками—величезні жовті ґрона спілих бананів, червоних, мов кров'ю наллятих, апельсинів.

Цей контраст—риби й бананів—дуже кидається в око. В кожній крамничці, що має будь-який стосунок до харчування, на першому пляні садовина. Апельсини, банани, яблука, десятки ґатунків каліфорнійських овочних консервів: від анансів і персиків до білосніжно-білої черешні. Здавалось би, що тут, в Скандинавії, такій далекій від південного сонця Каліфорнії, вся ця садовина повинна коштувати скажених грошей. Але імпорт цих продуктів не оподатковується, їх продають тут куди дешевше, ніж у Німеччині, що культивує тепер у себе споживання садовини.

Єдине, здається, що може, крім риби, вивозити Норвеґія і чого в ній із зайвиною,—це цілковита дитяча живорадісність. У себе ми не бачимо таких щиро-веселих обличчів і очей, що горять радощами від того, що кинутий кружок поцілив на кілочок, за що той, хто кинув, одержить блискучу, дрібничку за 10 ере. І хіба у нас можна побачити, що на карусель стоїть довгий хвіст елеґантно зодягнених молодих людей і дівчат, які безперестанно жують шоколяду, чекаючи надзвичайного відчуття від каруселі. Вони сідають на дерев'яних коників, вчепившись за повідки, і аж верещать від насолоди.

(Далі буде.)

Не забувайте про пресовий фонд одинокої української робітничої ґазети в Канаді — "Українських Робітничих Вістей"!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ЧИТАЙТЕ І РОЗПОВСЮДНЮЙТЕ ТАКІ ЧАСОПИСИ Й ЖУРНАЛИ:

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ" одинокий український робітничий часопис в Канаді, виходить три рази на тиждень. Передплата: $4.00 на рік, $2.00 на півроку.

"ФАРМЕРСЬКЕ ЖИТТЯ" одинокий дійсно фармерський український часопис в Канаді, що боронить інтереси працюючого фармерства. Передплата: $2.00 на рік, $1.00 на півроку.

"РОБІТНИЦЯ" одинокий журнал в українській мові для працюючого жіноцтва, виходить два рази на місяць. Передплата: $1.50 на рік, 80 центів на півроку.

"СВІТ МОЛОДІ" одинокий журнал в українській мові для української роб.-фарм. молоді, виходить раз на місяць Передплата лише 50 центів на рік.

Передплату на повищі часописи й журнали посилайте або на імя кожного часопису зокрема, або на імя й адресу:

WORKERS AND FARMERS PUBLISHING ASS'N Ltd.

Cor. Pritchard & McGregor St., Winnipeg, Man.

Товариші й товаришки! Відновляйте передплату на "Укр. Робітничі Вісти"!